

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Pyskowice

Kod krajobrazu: 24-341.16-007

Położenie administracyjne: Gmina Pyskowice, Powiat gliwicki

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Rynek w Pyskowicach, pierzeja południowa. Zachowany pierwotny układ kamienic i zabytkowego ratusza. Historycznej atmosfery dodaje zabytkowa fontanna. (fot. Krzysztof Badora)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Pyskowice
ID	577
Kod krajobrazu	24-341.16-007
Typ, podtyp krajobrazu	9a - Miejscowości z zachowanym układem historycznym
Typ rzeźby terenu*	C - Krajobrazy pagórkowate
Kod mezoregionu*	341.16
Nazwa mezoregionu*	Obniżenie Bojszowa
Typ krajobrazu naturalnego*	Nizin
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Peryglacjalne: równinne i faliste
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.3.1.a
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Zabrzeńsko-Tarnogórski
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	16
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria uboga
Kod regionu historyczno-kulturowego*	I.E.7; I.E.8
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Leśny region (Strzelce Opolskie); Konurbacja katowicka, region przemysłowy
Położenie administracyjne	Gmina Pyskowice, Powiat gliwicki
Powierzchnia (ha)	143,19

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - miejscowości z zachowanym układem historycznym, obejmujący założenie urbanistyczne miasteczka Pyskowice, jednego z najstarszych miast Górnego Śląska, którego historia sięga XIII w. Jednostka obejmująca historyczne tło centralnej części zespołu miejskiego.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu w zakresie kryterium unikatowości ze względu na warsztat bednarski ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na zestaw cech charakterystycznych zachowanych w stanie co najmniej dobrym – typowym dla danej epoki historyczno-stylistycznej i kulturowej, w tym szczególnie ze względu na wyjątkowo dobrze zachowany historyczny układ przestrzenny, nagromadzenie zabytków oraz wielokulturowość obszaru. Miejscowość cechuje charakterystyczny układ urbanistyczny z niemal kwadratowym rynkiem w centrum, z siecią ulic wychodzących z jego narożników oraz z pochodzącymi z XVIII i XIX w. klasycystycznymi, piętrowymi kamieniczkami i neogotyckim ratuszem. Charakterystyczne są także pozostałości ziemnych wałów i fosy otaczających w przeszłości miasto, widoczne obecnie w postaci biegnących po owalu ulic Sienkiewicza i ks. Poniatowskiego.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Walory przyrodnicze jednostki koncentrują się w części największego parku Pyskowic, Parku Miejskiego zlokalizowanego w dawnej dolinie rzeki Dramy, założonego w latach 30. XX w. Na terenie parku znajduje się 10 drzew stanowiących pomniki przyrody, poza parkiem kolejnych 10 drzew pomnikowych.

Walory kulturowe

Jednostka obejmuje północną część miasta w granicach administracyjnych, z historycznym założeniem centrum i rynkiem oraz nowszą, współczesną, zabudowę jedno- i wielorodzinną. Istotne walory kulturowe posiada średniowieczny układ urbanistyczny starego miasta z rynkiem, z pochodzącymi z XVIII i XIX w. klasycystycznymi, piętrowymi kamieniczkami i neogotyckim ratuszem z 1822 r. Do najcenniejszych zabytków kultury należy zaliczyć także kościół pw. Świętego Mikołaja (gotycki z II poł. XV w., przebudowany na styl barokowy w XVIII), kościół pw. Świętego Stanisława z poł. XIX w., kościół ewangelicko-augsburski Apostołów Piotra i Pawła z II poł. XIX w. oraz fontannę na rynku.

Fizjonomia krajobrazu

Dominują typowe dla terenów zwartej zabudowy wnętrza krajobrazowe długie i wąskie związane z osiami kompozycyjnymi wzdłuż ulic. Ściany wnętrza z bardzo dużym nagromadzeniem obiektów zabytkowych, w tym wpisanych do rejestru. Na rynku lokalna dominanta - ratusz. Panorama miejscowości dobrze widoczna z południowej obwodnicy. Całość komponuje się jako harmonijny krajobraz historycznego centrum miasta. Przez obszar przebiegają szlaki turystyczne: czarny Szlak Wypoczynkowy oraz żółty Szlak Okrężny Wokół Gliwic.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Rynek w Pyskowicach i fragment pierzei północnej. Ulica wychodząca z rogu kwadratowego placu. (fot. Krzysztof Badora)

ZDJĘCIE NR 2

Ulica łącząca Plac Wyszyńskiego z rynkiem w Pyskowicach. Historyczny układ przylegających do siebie domów o podobnej wysokości. (fot. Krzysztof Badora)

ZDJĘCIE NR 3

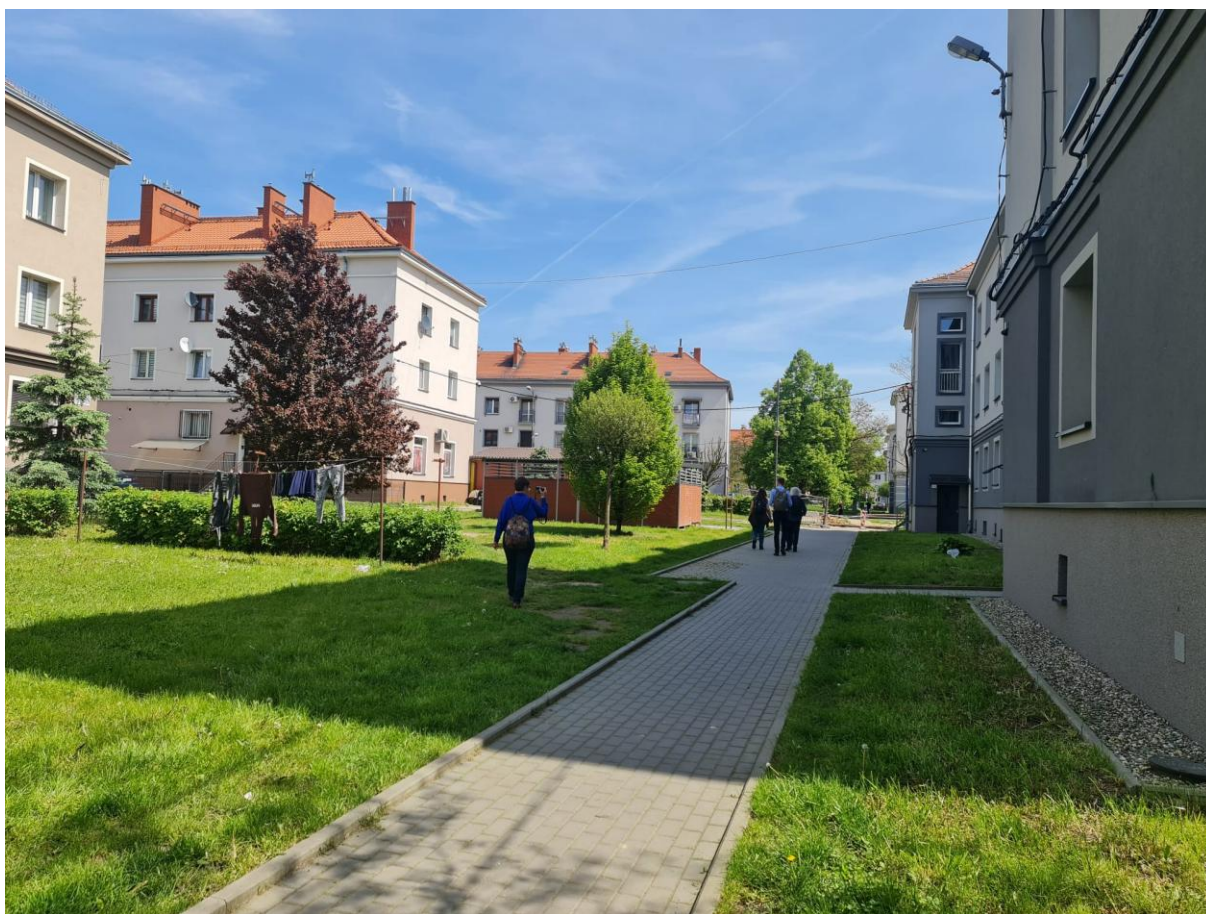
Rynek w Pyskowicach, pierzeja wschodnia. Lekkie pastelowe kolory tworzą harmonijną całość. (fot. Krzysztof Badora)

ZDJĘCIE NR 4

Odnowiona pierzeja Rynku w Pyskowicach (fot. Aleksandra Jadach-Sepiolo)

ZDJĘCIE NR 5

Powojenna zabudowa "Nowych Pyskowic" (fot. Aleksandra Jadach-Sepiło)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

